

11. ZAHRANIČNÍ OBCHOD

Zdrojem informací o zahraničním obchodu se zbožím České republiky jsou data získávaná celními orgány. Od roku 2004 zajišťuje jejich sběr a prvotní kontrolu Generální ředitelství cel (GŘC), další zpracování, kontrolu a následné zveřejnění dat provádí Český statistický úřad.

V souladu se závaznými předpisy EU je zjišťování údajů o vývozu a dovozu upraveno celním zákonem a s platností od 1. 5. 2004 vyhláškou Ministerstva financí ČR pro obchod se třetími zeměmi, kterou se provádějí některá ustanovení celního zákona a kterou se zrušují některé vyhlášky upravující osvobození od dovozního cla a nepreferenční původ zboží. Pro sběr údajů v systému Intrastat platí vyhláška Českého statistického úřadu a Ministerstva financí ČR o statistice vyváženého a dováženého zboží a způsobu sdělování údajů o obchodu mezi Českou republikou a ostatními členskými státy Evropských společenství.

Statistika zahraničního obchodu je souhrnem vnitrouniního obchodu (tj. obchodu s členskými státy EU) a obchodu se státy mimo EU. Údaje o zboží, které je předmětem obchodu mezi členskými státy Evropské unie, předává zpravodajská jednotka celnímu úřadu v elektronické podobě v předepsané formě s údaji o odeslání zboží nebo přijetí zboží. Údaje o vyváženém a dováženém zboží v rámci obchodu se státy mimo EU se uvádějí v celním prohlášení (Jednotný správní doklad).

Součástí zpracování dat za Intrastat jsou i matematicko-statistické dopočty, kterými se kompenzuje ztráta informací v důsledku non-response a zavedení statistických prahů. Ročně se dopočtená hodnota na obou směrech pohybuje okolo 3 %.

Údaje do roku 1998 jsou podle zpracování GŘC, údaje od roku 1999 jsou podle zpracování ČSÚ. Publikované údaje do roku 2011 jsou definitivní, údaje za rok 2012 jsou předběžné.

Metodika a definice základních pojmů:

Základem statistické hodnoty **odesílaného/vyváženého zboží** je fakturovaná hodnota samotného zboží. Součástí statistické hodnoty jsou jen ty přímé obchodní náklady (zejména dopravné a pojistné), které vznikají v souvislosti s dopravou odesílaného/vyváženého zboží po území ČR, a to bez ohledu na to, zda je hradí kupující nebo prodávající. Do statistické hodnoty se nezahrnují bankovní poplatky a náhrady spojené s odesláním/vývozem zboží ani daně a dávky spojené s vývozem.

Základem statistické hodnoty **přijímaného/dováženého zboží** je fakturovaná hodnota samotného zboží. Statistická hodnota zahrnuje pouze ty přímé obchodní náklady spojené s dopravou přijímaného/dováženého zboží mimo území ČR, a to bez ohledu na to, zda je hradí kupující nebo prodávající. Statistická hodnota neobsahuje bankovní náhrady spojené s přijetím/dovozem zboží ani daně a dávky spojené s dovozem.

V souladu s mezinárodní metodikou se od vstupu do EU výsledky statistiky zahraničního obchodu publikují u vývozu v hodnotách FOB a v dovozu v hodnotách CIF. Hodnota FOB při **vývozu** je vlastní hodnota zboží a přímé obchodní náklady spojené s dopravou na hranici ČR (statistická hodnota). Hodnota CIF při **dovozu** je vlastní hodnota zboží a zahraniční přímé obchodní náklady spojené s dopravou na hranici ČR (statistická hodnota). Hodnota FOB při **dovozu** je hodnota samotného zboží nezahrnující přímé obchodní náklady související s dopravou od hranic odesílajícího státu.

Obrat zahraničního obchodu je součet hodnoty vývozu a dovozu za určité období. Bilance zahraničního obchodu je rozdíl mezi hodnotou vývozu a dovozu za určité období.

Klasifikace zemí:

Od roku 1999 uplatňuje Český statistický úřad na základě nařízení Eurostatu teritoriální členění podle mezinárodního standardu GEONOM závazného pro statistiku zahraničního obchodu jak mezi členskými státy EU, tak i mimo její rámec.

EU 27 (Evropská unie): Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Spojené království, Španělsko, Švédsko

Eurozóna 17: Belgie, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko

Klasifikace zboží:

Údaje o zahraničním obchodu se sestavují a publikují v členění podle Kombinované nomenklatury Evropské unie, která vychází z Harmonizovaného systému popisu zboží. Přepočtené údaje na zbožíové nomenklatury SITC, Rev. 4 (Standardní mezinárodní klasifikace zboží – mezinárodní nomenklatura zboží používaná OSN) a CZ-CPA (Klasifikace produkce), které jsou použity v této kapitole, je proveden na základě převodního klíče.

Vývoz a dovoz v běžných a stálých cenách:

Vývoz a dovoz je vykazován v běžných cenách. Při výpočtu zahraničního obchodu ve stálých cenách se vychází ze zahraničního obchodu v běžných cenách (dle skupin SITC, Rev. 4 na dvě místa) a z výběrových indexů nominálních cen vývozu a dovozu, kdy jako základ je použito stejné období předchozího roku. **Index vývozu, resp. dovozu** ve stálých cenách (**index fyzického objemu**) vyjadřuje relativní změnu objemu realizované výměny zboží v běžném období proti základnímu období s vyloučením vlivu změn cen. **Deflátor vývozu, resp. dovozu** je podílem indexu vývozu, resp. dovozu v běžných cenách a indexu vývozu, resp. dovozu ve stálých cenách. **Směnná relace** je poměrem vývozních cen a dovozních cen.

* * *

Podrobnější informace o zahraničním obchodu lze získat v dalších publikacích ČSÚ vydávaných v česko-anglické verzi podle Katalogu produktů na rok 2013 v tematické skupině EKONOMIKA, podskupině Zahraniční obchod:

- 6008-13 „Zahraniční obchod České republiky v roce 2012“ – září 2013
a v tematické skupině VÍCETEMATICKÉ INFORMACE, podskupině Souhrnná data o České republice / Souborné informace:
 - 1403-13 „Ukazatele sociálního a hospodářského vývoje České republiky“ – čtvrtletně, 90. kalendářní den
Další údaje jsou zveřejňovány na internetových stránkách Českého statistického úřadu:
 - www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zo_se_zbozim_podle_pohybu_zbozi_preshranicni_statistika
 - <http://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO> (databáze zahraničního obchodu se zbožím s daty od roku 1999)
- Údaje za roky 1993–1998 jsou poskytovány pouze prostřednictvím Informačního servisu ČSÚ (**infoservis@czso.cz**).